

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНА ЯКІСТЬ ВЧИТЕЛЯ

Аналіз вітчизняного і світового досвіду засвідчує, що педагогічна майстерності завжди було предметом уваги багатьох видатних педагогів і психологів.

Питання педагогічної майстерності є в центрі уваги таких науковців як Ш. Амонашвілі, І. Зязюн, С. Логачевська, Л. Лузина, Р. Скульський, Г. Сагач, О. Савченко та ін. Формуванню педагогічної майстерності, зокрема педагогічної техніки, присвячені роботи Ю. Азарова, Є. Барбінової, Є. Гришина, І. Зязюна, В. Кан-Каліка, Л. Крамущенко, А. Мудрика, Л. Рувинського, Д. Самуйленкова, В. Семиченка, І. Синиці, Н. Тарасович, М. Яковлева та ін.

Відомий науковець, фундатор теорії педагогічної майстерності І. А. Зязюн визначає сутність даного поняття як найвищий рівень педагогічної діяльності (якщо ми характеризуємо якість результату), вияв творчої активності особистості педагога (за умови, що ми характеризуємо психологічний механізм успішної діяльності). За твердженням автора, «педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі» [1, с. 30].

На думку Л. Г.Кайдалова, Н. Б.Щокіна, Т. Ю. Вахрушева, педагогічна майстерність – це високе мистецтво навчання і виховання, що постійно удосконалюється, підвищення якої доступне кожному педагогу [3, с. 4].

В українському педагогічному словнику С. У. Гончаренка педагогічна майстерність визначається, як характеристика високого рівня педагогічної діяльності, що ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді, необхідною умовою якої є гуманістична позиція педагога й професійно значущі особисті риси і якості [4, с. 251].

Прояв майстерності полягає в успішному вирішенні професійно-педагогічних завдань та високому рівні організації навчально-виховного процесу при умові наявності в педагога певних якостей. Педагогічна майстерність включає:

– особистісний компонент, як єдність мотиваційно-ціннісної складової (професійно-педагогічної направленості) і індивідуально-психологічних особливостей (загальних і професійно-педагогічних здібностей);

– інформаційно-теоретичний компонент: спеціальні, методологічні, психолого-педагогічні знання;

– діяльнісний компонент, який поєднує педагогічну технологію та техніку [4, с. 235].

Вагомим є формулювання структурних компонентів педагогічної майстерності, а саме:

– професійна компетентність – знання педагогіки, психології, логіки, принципів, форм і методів навчання та виховання, змісту навчального предмета

та індивідуальних особливостей школярів, уміння спілкуватися, дохідливо пояснювати навчальний матеріал, використовувати наочні посібники і технічні засоби навчання, зацікавлювати і підтримувати увагу, аналізувати та оцінювати знання та вміння школярів, володіти комп'ютером, орієнтування в часі;

– особисті якості – науковий світогляд, висока моральність, широкий кругозір та ерудиція, духовна культура, оптимізм, емоційна стійкість, витримка, наполегливість, співчуття, терплячість і доброзичливість;

– педагогічна техніка – комплекс умінь та навичок, що дають змогу досягнути оптимальних результатів у навчанні та вихованні підростаючого покоління (міміка, жести, техніка мовлення, техніка педагогічного спілкування, вміння контролювати власні емоції, настрої тощо);

– педагогічний такт – уміння обирати відповідний тон і стиль спілкування з учнями, колегами;

– педагогічна творчість – заснована на повноті інформації, науковому прогнозі, умінні педагога кожного разу по-новому й ефективно застосовувати в навчально-виховному процесі різні комбінації форм і методів педагогічного впливу;

– гуманістична спрямованість – одна з визначальних характеристик майстерності, це спрямованість на особистість іншої людини, утвердження духовних цінностей, моральних норм поведінки і відносин тощо;

– культура мовлення – майстерне володіння словом, уміння точно, доступно, емоційно, образно висловлювати свої думки, оскільки всі педагогічні задуми, цілі та завдання реалізуються в педагогічній взаємодії – спілкуванні;

– педагогічні здібності – це особливі якості особистості викладача, що зумовлюють успішність педагогічної діяльності [2, с. 8–9].

Однією з найбільш суттєвих особливостей професійної діяльності педагога є те, що успішність та результативність його роботи безпосередньо залежить від рівня оволодіння майстерністю, професійної компетенцій. Рівень педагогічної майстерності педагога є показником професіоналізму діяльності вчителя.

Література

1. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Вища шк., 2004. – 422 с.

2. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача : Навчальний посібник / Л.Г. Кайдалова, Н. Б. Щокіна, Т. Ю. Вахрушева – Х. : Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.

3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.

4. Приходько А. И. Основы педагогического мастерства : [учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений] / А. И. Приходько, Н. Б. Щекіна. – Х. : Издатель Шуст А. И., 2001. – 88 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>